MALTA

QORTI TA' L-APPELL

**S.T.O. PRIM IMHALLEF
SILVIO CAMILLERI**

**ONOR. IMHALLEF
JOSEPH A. FILLETTI**

**ONOR. IMHALLEF
GEOFFREY VALENZIA**

Seduta tat-3 ta' Dicembru, 2010

Appell Civili Numru. 236/1999/1

**Joseph u Rita konjugi Camilleri,
Aaron Camilleri,
kif ukoll l-istess Joseph u Rita konjugi Camilleri
bhala kuraturi "ad litem" ta' binhom minuri
Maurizio Camilleri**

v.

**Joseph u Doris konjugi Mifsud u
Dr. Raymond Zammit LL.D.
u l-Prokuratrici Legali Giuliana Scerri Ferrante
nominati b'digriet tat-28 ta' Frar, 1997
bhala kuraturi deputati ghan-nom u in rapprezentanza
ta'**

l-eredita` gjacenti tad-defunt Sean Mifsud

Il-Qorti

Preliminari

Dan hu appell ad istanza tal-konvenuti Joseph u Doris konjugi Mifsud minn sentenza moghtija mill-Prim' Awla tal-Qorti Civili fit-3 ta' Ottubru 2008 li cahdet l-eccezzjonijiet kollha tal-konvenuti, laqghet it-talbiet attrici u ddikjarat li l-minuri Sean Mifsud kien responsabbli ghall incident awtomobilistiku in kwestjoni u li, skont il-ligi, l-konvenuti konjugi Mifsud kienu responsabbli ghal-hlas tad-danni kollha sofferti mill-atturi bhala konsegwenza tal-istess incident. Illikwidat id-danni fis-somma ta' €72,900 u kkundannat lill-istess konvenuti konjugi Mifsud ihallsu l-imsemmija danni bl-imghaxxijiet kollha legali mid-data tas-sentenza sad-data tal-effettiv pagament. L-ispejjez kollha kontra l-konvenuti konjugi Mifsud.

Ikun opportun li din il-Qorti tirriproduci s-sentenza tal-ewwel Qorti peress illi din fiha t-talbiet tal-atturi, l-eccezzjonijiet tal-konvenuti, sunt tal-fatti, kif ukoll il-motivazzjonijiet li wassluha biex tilqa' t-talbiet tal-atturi.
"Il-Qorti

"Rat ic-citazzjoni fejn l-atturi ppremettew:

"Illi fil-15 ta' Settembru, 1995, waqt li l-minuri Sean Mifsud kien qed isuq il-vettura numru F-0195 propjeta' tal-konvenuti Joseph u Doris konjugi Mifsud go Mdina Road, Zebbug, u kellu bhala passiggieri lill-minuri Alexander Delmar u Carlos Camilleri, sehh incident tat-traffiku u konsegwenza tieghu tilfu hajjithom kemm il-konducent kif ukoll z-zewg passiggiera;

"Illi Carlos Camilleri miet intestat u l-atturi huma l-eredi tieghu;

"Illi bhala konsegwenza tal-mewt ta' Carlos Camilleri fl-incident de quo, l-atturi garrbu danni – kif jirrizulta ahjar waqt it-trattazzjoni tal-kawza;

“Illi ghall-incident u konsegwenzjali danni kienu jahtu l-konvenuti Joseph u Doris konjugi Mifsud u binhom Sean Mifsud, jew min minnhom, minhabba imprudenza, imperizja, negligenza u inosservanza tar-regolamenti;

“Illi l-konvenuti interpellati biex jaghmlu tajjeb ghad-danni subiti mill-atturi baqghu inadempjenti;

“Ghalhekk l-atturi talbu li l-konvenuti jghidu ghaliex din il-Qorti m’ghandhiex: -

“1. tiddikjarahom responsabbli, jew min minnhom, ghall-incident awtomobilistiku fuq riferit u ghad-danni kollha li bhala konsegwenza ta’ l-istess garrbu l-atturi;

“2. tillikwida d-danni ta’ l-atturi okkorrendo bl-opra ta’ periti nominandi;

“3. tikkundannahom lill-konvenuti, jew min minnhom, li jhallsu lill-atturi dak l-ammont li jigi dikjarat bhala dovut in linea ta’ danni;

“Bl-ispejjez, komprizi dawk ta’ l-ittra ufficjali ta’ l-24 ta’ Jannar, 1997, dawk tal-procedura tal-bandu ghall-hatra ta’ kuraturi u dawk ta’ l-ittra ufficjali presentata kontestwalment ma dan l-att ghan-notifika ta’ l-assikurazzjoni tal-vettura numru F-0195 bl-odjerni proceduri u bl-imghax skond il-ligi, kontra l-konvenuti li gew ukoll ingunti ghas-subizzjoni;

“Rat id-dikjarazzjoni ta’ l-atturi debitament konfermata bil-gurament u l-lista tax-xhieda taghhom;

“Rat in-nota tal-eccezzjonijiet tal-konvenuti kuraturi deputati nomine fejn gie eccepit :-

“Illi qabel xejn l-atturi jridu jippruvaw li l-eredita’ ta’ Sean Mifsud fil fatt hija gjacenti;

“Illi huma mhux edotti mill-fatti u jitolbu li l-atturi jindikaw min huma l-eredi ta’ Sean Mifsud;

“Illi t-talbiet attrici huma preskritti;

“Rat id-dikjarazzjoni tal-konvenuti kuraturi deputati nomine debitament konfermata bil-gurament u l-lista tax-xhieda taghhom;

“Rat in-nota ta’ eccezzjonijiet tal-konvenuti konjugi Mifsud fejn gie eccepit:-

“Illi t-talbiet attrici huma infondati fil-fatt u fid-dritt u ghandhom jigu michuda bl-ispejjez stante illi l-eccipjenti mhumiex eredi tal-mejjet Sean Mifsud u ghalhekk mhux il-legittimi kontradditturi;

“Illi, minghajr pregudizzju ghas-suespost, l-eccipjenti mhumiex responsabbli ghall-incident *de quo*;

“Illi, minghajr pregudizzju ghas-suespost, l-atturi ma sofrewx id-danni pretizi;

“Rat id-dikjarazzjoni tal-konvenuti konjugi Mifsud debitament konfermata bil-gurament u l-lista tax-xhieda taghhom;

“Rat il-verbal tas-seduta tat-2 ta’ Ottubru 2000 minn fejn jirrizulta li l-konvenuti konjugi Mifsud ikkonfermaw li huma u t-tlett uliedhom kollha rrinunzjaw ghall-eredita’ ta’ Sean Mifsud;

“Rat l-affidavit tal-attur Joseph Camilleri;

“Semghet ix-xhud prodott mill-atturi;

“Rat l-affidavits taz-zewg konvenuti konjugi Mifsud u l-affidavits ta’ Reuben Mifsud u Tania Mifsud;

“Rat l-affidavits tal-atturi konjugi Camilleri

“Rat in-nota tal-atturi ta-20 ta’ Gunju 2005 li biha huma assocjaw ruhhom man-nota tal-osservazzjonijiet

presentata mill-atturi Delmar fil-kawza citazzjoni numru 136/99;

“Rat in-nota ta’ sottomissjonijiet tal-konvenuti konjugi Mifsud;

“Rat l-atti l-ohra kollha tal-kawza u d-dokumenti esibiti;

“Rat l-atti kollha tal-kawza citazzjoni numru 136/99;

“Rat li l-kawza giet differita ghas-sentenza;

“Ikkonsidrat

“Il-Qorti tghamel referenza ghas-sentenza li nghata illum stess fil-kawza fl-ismijiet “Carmel Delmar et vs Joseph Mifsud et” (citazzjoni numru 136/99). Din l-ahhar kawza kienet tittratta dwar l-istess incident li hu mertu tal-presenti proceduri. Fl-imsemmija sentenza gie deciz illi l-eccezzjoniet kollha tal-konvenuti konjugi Mifsud ghanhom jigu rigettati. Il-mejjet Sean Mifsud ghandu jigi dikjarat li kien responsabbli ghall-incident in kwestjoni u, a bazi tal-provedimenti tal-artikolu 1034 tal-Kapitolu 16, il-konvenuti konjugi Mifsud ghandhom jigu ritenuti responsabbli ghal hlas tad-danni li sofrew l-atturi bhala konsegwenza tal-istess incident u f’dan is-sens it-talbiet attrici jimmeritaw li jigu akkolti;

“Il-konsiderazzjoni kollha li saru fl-imsemmija sentenza tallum stess kif ukoll il-konkluzjonijiet li waslet ghalihom il-Qorti fl-istess sentenza, ghandhom japplikaw ghal dawn il-proceduri;

“Difatti l-atturi, fic-citazzjoni, ghamlu referenza ghall-istess incident li sehh fil-15 ta’ Settembru, 1995 u ppremettew li fil-karozza involuta f’dan l-incident, li kienet qed tigi misjuqa minn Sean Mifsud, li jigi bin minuri tal-konvenuti konjugi Mifsud, kien hemm bhala passiggier binhom Carlos Camilleri, li ukoll tilef hajtu in konsegwenza tal-istess incident. Carlos Camilleri miet intestat u l-atturi huma l-eredi tieghu. L-atturi jsostnu li bil-mewt ta’ binhom huma sofrew danni. L-atturi jsostnu ukoll li ghall-incident u

ghad-danni konsekwenzjali huma resposabbli l-imsemmi Sean Mifsud u l-konvenuti Joseph u Doris konjugi Mifsud, jew min minnhom. L-atturi ghalhekk qed jitolbu li l-konvenuti, jew min minnhom, jigu dikjarati responsabbli ghall-incident awtomobilistiku in kwestjoni u ghad-danni kollha konsegwenzjali li garrbu l-atturi. Qed jitolbu li jigu likwidati dawn id-danni u li l-konvenuti, jew min minnhom, jigu kundannati jhallsu lill-atturi d-danni hekk likwidati;

“Il-konvenuti kuraturi deputati li qed jirrappresentaw l-eredita’ gjacenti tal-mejjet minuri Sean Mifsud eccipew fost affarijiet ohra li trid issir il-prova li l-eredita’ ta’ Sean Mifsud hi effettivament gjacenti u illi t-talbiet attrici huma preskritti;

“Il-konvenuti konjugi Mifsud issottomettew l-istess eccezzjonijiet li ssolevaw fl-imsemmija kawza l-ohra, bl-eccezzjoni li ma eccipewx il-preskrizzjoni. In vista ta’ dak kollu li gie konsidrat dwar dawn l-ecezzjonijiet fl-imsemmija sentenza l-ohra, l-istess eccezzjonijiet jimmeritaw li jigu michuda;

“Dwar l-eccezzjonijiet tal-konvenuti kuraturi deputati ghandu jinghad li jirrizulta li l-konvenuti konjugi Mifsud u uliedhom l-ohra rrinunzjaw ghall-eredita’ tal-mejjet Sean Mifsud. Ma jirrizultax li saru l-proceduri ghall-ftuh tas-successjoni tal-istess Sean Mifsud u kwindi din l-eredita’ ghandha titqies bhala gjacent. L-istess konvenuti kuraturi deputati eccipew ukoll li din l-azzjoni hi preskritta. Huma ma indikawx taht liema artikolu tal-ligi l-azzjoni ghandha tiqies li hi preskritta. Kwindi din l-eccezzjoni m’ghandiex tigi esaminata ulterjorment;

“Fl-imsemmija sentenza l-ohra gie konkluz li s-sewwieq tal-vettura in kwestjoni, cioe l-mejjet minuri Sean Mifsud, ghandu jitqies responsabbli ghall-incident in kwestjoni. Gie konkluz ukoll li l-konvenuti konjugi Mifsud kienu jafu li binhom minuri Sean Mifsud kien qed isuq pero’ ma hadux il-prekawzjonijiet kollha li ragjonevolment kien mistenni minnhom biex jaraw li in effett l-istess minuri ma jkomplix isuq. Skond il-ligi dan irendi l-konvenuti resposabbli ghal-

hlas tad-danni kollha kagunati mill-imsemmi minuri bhala kawza ta’ dan l-incident;

“Dwar il-likwidazzjoni tad-danni hawnhekk ukoll ser jigi konsidrat li z-zewg passiggieri kienu jafu li Sean Mifsud ma kellux licenzja, pero’ xorta wahda riekbu mieghu u dan ghamluh volontarjament. Jidher ukoll li l-genituri tal-istess zewg passiggieri ma ghamlu xejn konkret sabiex jimpedixxu li uliedhom jirkbu f’karozza misjuqa minn minuri u dan nonostante li jidher li l-istess genituri kienu jafu li binhom rispettiv kien qed jirkeb f’karozzi misjuqa minn minuri;

“Ghar-rigward tal-likwidazzjoni tad-danni, kwantu ghal “lucrum cessans” jirrizulta li l-mejjet Carlos Camilleri kellu 19 il-sena meta sehh l-incident. F’dan il-kaz l-aspettativa tal-hajja tax-xoghol tal-mejjet Carlos Camilleri u cioe l-“multiplier” ghandu jigi kalkolat fuq tnejn u tletin (32) sena. Id-dhul ukoll ghandu jigi kalkolat a bazi tal-paga minima nazzjonali u dan tenut kont tal-varjazzjonijiet li jistaw jinfluwenzaw f’dan ir-rigward. Ghalhekk id-dhul hawnhekk ukoll ghandu jigi kalkolat a basi ta’ sitt elef euro (€6000) annwalment. Il-mejjet Carlos Camilleri ma kienx mizzewweg u ukoll kien ghadu jghix fid-dar tal-familja tieghu. Kwindi ank f’dan il-kaz hadd ma kien jiddependi fuqu ghal ghajxin tieghu. F’dawn ic-cirkostanzi l-ammont li ser jigi likwidat ghandu jitnaqqas b’hamsin fil mija (50%). It-tnaqqis ghar-rigward tal-fatt li d-danni ser jithallsu f’somma wahda u tal-fatt li din il-kawza qed tigi deciza illum ghandu jkun ukoll ta’ ghaxra fil-mija (10%);

“Ghalhekk id-danni qed jigu likwidati fis-somma ta tnejn u sebghin elf u disa’ mitt euro (€72900) u cioe €6000 x 32 sena = €192000 – €81000 (50%) = €81000 – €8100 (10%) = €72900;

“Ghal dawn il-motivi kollha:

“Tiddeciedi billi fl-ewwel lok billi tichad l-eccezzjonijiet kollha tal-konvenuti kuraturi deputati u tal-konvenuti konjugi Mifsud u billi fit-tieni lok tilqa t-talbiet attrici u tiddikjara li l-minuri Sean Mifsud kien responsabbli ghall-

incident awtomobilistiku in kwestjoni u tiddikjara li, skond il-ligi, l-konvenuti konjugi Mifsud huma responsabbli ghal-hlas tad-danni kollha sofferti mill-atturi bhala konsegwenza tal-istess incident. Tillikwida dawn id-danni fis-somma ta’ tnejn u sebghin elf u disa’ mitt euro (€72900) u tikkundanna lill-istess konvenuti konjugi Mifsud ihallsu lill-atturi l-imsemmija somma ta’ €72900 in linea ta’ danni u dana bl-imghaxxijiet kollha legali mid-data ta’ din is-sentenza sad-data tal-effettiv pagament;

“Spejjes kollha kontra l-konvenuti konjugi Mifsud.”

Rikors tal-appell tal-konvenuti

Il-konvenuti hassewhom aggravati bis-sentenza surriferita tal-Qorti tal-ewwel grad u interponew appell minnha billi qed isostnu li l-ewwel Qorti ghamlet apprezzament hazin tal-provi meta ddikjarat lill-appellanti responsabbili *qua* genituri ta’ Sean Mifsud ghad-danni kkawzati minn binhom.

Fil-qosor l-aggravji tal-konvenuti huma s-segwenti:

1. L-ewwel aggravju jikkonsisti fil-fatt li l-ewwel Qorti naqset li tapprezza u tikkonsidra r-responsabbilita` tad-*decujus* u tal-kuraturi deputati u filwaqt li sabet lid-decujus responsabbili ghall-incident, naqset li tikkundanna lill-kuraturi tal-istess decujus.

2. It-tieni aggravju huwa li l-ewwel Qorti ghamlet apprezzament hazin tal-grad ta’ responsabbilita` tal-genituri meta kkonkludiet li l-appellanti ma hadux il-prekawzjonijiet kollha sabiex it-tifel taghhom ma jsuqx la darba ma kellux licenzja tas-sewqan. Apparti minn hekk ghamlet apprezzament hazin tal-ligi ghax ippretendiet obbligu ta’ vigilanza mill-genituri ferm oghla minn dak rikjest mil-ligi.

3. It-tielet aggravju jikkonsisti fil-fatt li l-ewwel Qorti naqset li tapprezza u tikkunsidra r-responsabbilita` ta’ iben l-atturi appellati stess u ghalhekk naqset li tapplika l-principju ta’ *volenti non fit iniuria.* L-appellanti jsostnu li

dan il-principju japplika f'dan il-kaz u ghalhekk huma ghandhom jigu ezonerati minn kull responsabbilita`. Jirrizulta li ma kienitx l-ewwel darba li Carlos Camilleri volontarjament pogga hajtu f'periklu meta rikeb f'vettura misjuqa minn persuna mhux licenzjata u l-appellati ma ghamlu xejn biex izommuh.

4. Illi minghajr pregudizzju ghas-suespost, l-appellanti jsostnu fir-raba aggravju li l-ewwel Qorti llikwidat hazin id-danni sofferti mill-atturi appellati. Ghalkemm l-appellati u wliedhom kienu jafu bir-riskji inkorsi xorta wahda l-ewwel Qorti ma rriducietx l-ammont in linea ta' kumpens u l-uniku tnaqqis li ghamlet kien ghall-*lump sum reduction.* Inoltre dwar dan it-tnaqqis l-ewwel Qorti ma naqqsitx 20% kif solitu jsir, meta kien hemm ragunijiet bizzejjed biex taghmel dan, bhat-tul tal-proceduri u t-tul biex inghatat is-sentenza.

Ghal dawn ir-ragunijiet il-konvenuti talbu r-revoka tas-sentenza moghtija mill-ewwel Qorti bl-ispejjez taz-zewg istanzi kontra l-appellati.

Risposta tal-atturi appellati.

L-atturi appellati pprezentaw ir-risposta taghhom fejn wiegbu li s-sentenza tal-ewwel Qorti timmerita li tigi kkonfermata bl-ispejjez kollha kontra l-konvenuti u dan ghall-istess konsiderazzjonijiet u konstatazzjonijiet li ghamlet l-ewwel Qorti.

Risposta tal-appell tal-kuraturi deputati

Il-kuraturi deputati wiegbu li l-appell irid jigi kawtelat skond il-ligi; li l-appellanti ghandhom jghaddu informazzjoni dwar min huma l-eredi tal-mejjet Sean Mifsud lill-kuratur u li Sean Mifsud m'ghandu jerfa' ebda htija fir-rigward tat-talbiet attrici, fl-ewwel lok ghax hu kien zghir wisq biex jifhem ir-riskji tal-hajja u fit-tieni lok il-passiggiera li kellu mieghu kollha accettaw u minn rajhom rikbu mal-istess minuri.

Risposta ulterjuri tal-appellanti

Fir-risposta ulterjuri taghhom l-appellanti qajmu l-preskrizzjoni a tenur tal-Artikolu 2153 tal-Kap. 16 u minghajr pregudizzju l-preskrizzjoni taht l-Artikolu 2154(1) tal-Kap. 16 kombinat mal-Artikolu 3(1) tal-Kap. 104 u l-Artikolu 688 tal-Kap. 9.

Fatti

Il-fatti li taw lok ghal dawn il-proceduri, li issa jinsabu quddiem din il-Qorti, huma korrettement u dettaljatament riportati fis-sentenza appellata li giet riprodotta aktar qabel f'din is-sentenza, u din il-Qorti mhix ser terga' tirrepetihom. Dan kien incident stradali li gara fi Mdina Road, Qormi (fejn il-Kia showroom) fil-15 ta' Settembru 1996 li fih mietu tliet zghazagh, is-sewwieq u zewg passiggiera.

Konsiderazzjonijiet

B'verbal tal-15 ta' Novembru 2004 fil-kawza 136/99 **Delmar v. Mifsud**, il-partijiet kollha f'dik il-kawza u f'din il-kawza qablu li l-provi kollha li nstemghu f'din il-kawza kellhom jitqiesu li nstemghu wkoll fil-kawza 136/99 u vice versa.
L-aggravji kollha f'dina l-kawza kif ukoll l-eccezzjoni dwar il-preskrizzjoni sollevata fl-istadju tal-appell gew kollha kkunsidrati minn din il-Qorti fil-kawza l-ohra deciza illum **Delmar v. Mifsud** u a skans ta' ripetizzjoni inutili taghmel referenza ghall-konsiderazzjonijiet hemm maghmula u konkluzjonijiet raggunti li ghandhom japplikaw anke ghal din is-sentenza.

Decide

Ghal dawn il-motivi tiddeciedi billi tilqa' parzjalment l-appell limitatament fejn il-konvenuti appellanti jippretendu li l-konvenuti kuraturi appellati kellhom ukoll jinsabu responsabbli ghall-incident *de quo* u ghalhekk tirriforma s-sentenza appellata billi tiddikjara lill-kuraturi konvenuti appellati responsabbli flimkien mal-konvenuti appellanti ghall-incident awtomobilistiku in kwestjoni u tiddikjara li

skont il-ligi l-istess kuraturi konvenuti appellati huma responsabbli *in solidum* mal-konvenuti appellanti ghall-hlas tad-danni kollha sofferti mill-atturi bhala konsegwenza tal-istess incident u tikkundanna lill-istess kuraturi konvenuti appellati u lill-konvenuti appellanti sabiex ihallsu solidament bejniethom lill-atturi appellati s-somma ta' ~~erbgha u disghin elf u hames mitt euro (€94,500)~~* kif likwidata in linea ta' danni mill-ewwel Qorti u tikkonferma s-sentenza appellata fil-bqija.

L-ispejjez taz-zewg istanzi ghandhom jigu sopportati ugwalment bejn il-konvenuti appellanti u l-kuraturi konvenuti appellati.

Deputat Registratur
df

* "tnejn u sebghin elf u disa' mitt euro (€72,900)"

[korrezzjoni awtorizzata b'digriet tas-27 ta' Dicembru, 2010]

< Sentenza Finali >

--------------------------------TMIEM--------------------------------